

Anmälan mot Miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommun angående handläggningen av ett bygglovsärende med påstående att nämnden inte iakttagit saklighet och opartiskhet

Bakgrund

I en anmälan i maj 1994 (dnr 1918-1994) framförde AA klagomål mot Byggnadsnämndens i Tanums kommun handläggning av och beslut i ett ärende om bygglov rörande en grannfastighet. AA hävdade i anmälan bl.a. att de av nämnden meddelade loven stred mot detaljplanen i ett flertal avseenden, att nämnden inte ingripit och stoppat byggnadsföretaget trots att länsstyrelsen inhiberat och sedermera upphävt ett lovbeslut samt att nämnden inte besvarat skrivelser från honom. I sitt beslut den 17 februari 1995 kritiserade JO byggnadsnämnden för ett obesvarat brev och uttalade i övrigt att AA:s klagomål till övervägande delen rörde sådana frågor som kunde prövas i ordinarie instans och att JO därför inte fann anledning att ingripa.

Anmälan

Med anknytning till JO:s beslut den 17 februari 1995 har AA i en ny anmälan den 5 oktober 1999 begärt JO:s granskning av Miljö- och byggnadsnämndens (tidigare Byggnadsnämndens) i Tanums kommun handläggning av samma ärende som tidigare. Han har uppgett bl.a. följande.

Det av nämnden den 17 maj 1993 meddelade beslutet om bygglov upphävdes av länsstyrelsen den 9 juli 1993. Sedan kammarrätten avslagit ett överklagande beslutade Regeringsrätten den 19 december 1996 att inte meddela prövningstillstånd. Byggnadsnämnden beslutade, delvis parallellt med bygglovsärendet, den 15 augusti 1995, om ändring av detaljplanen för att "lagliggöra" byggnationen. Sedan beslutet upphävts av länsstyrelsen avlog regeringen den 20 mars 1997 överklaganden av såväl fastighetens ägare som av byggnadsnämnden. I januari 1998 meddelade miljö- och byggnadsnämnden ett nytt bygglov för grannfastigheten, med vissa ändringar jämfört med det tidigare olagligt uppförda parhuset. Detta överklagades hos länsstyrelsen som upphävde beslutet den 7 juli 1999.

AA har både muntligt och i brev till miljö- och byggnadsnämnden krävt åtgärder enligt de lagakraftvunna besluten men inte ens fått något svar. Han har också i brev den 23 november 1998 begärt att nämnden ser till att en betongmur, som uppförts utan bygglov mellan hans och grannens fastighet, rivs.

Utredning

Sedan klagomålen remitterats har miljö- och byggnadsnämnden som sitt svar hänvisat till ett yttrande den 7 december 1999 av ordföranden och stadsarkitekten, i vilket uttalas i huvudsak följande.

Vad som därefter förevarit är bl.a. att BB och CC 1997-05-06 inlämnade en ny ansökan om bygglov. Denna ansökan innebär ändring av det utan lagakraftvunnet bygglov uppförda tvåbostadshuset.

Byggnadsnämnden bedömde att ändringarna, i jämförelse med det uppförda huset, skulle innebära betydande fördelar för flertalet av grannarna, främst med hänsyn till utsiktsförhållandena, och att avvikelserna från gällande detaljplan skulle minskas väsentligt.

Byggnadsnämnden beslutade därför 1998-01-27 att lämna bygglov. Beslutet överklagades till länsstyrelsen, som i beslut 1999-07-12 upphävde bygglovet.

Länsstyrelsens beslut har därefter överklagats av DD och CC samt av BB. Ärendet är för närvarande föremål för länsrättens prövning.

Vad AA anför i sin skrivelse innefattar till stor del erinringar mot den på [fastigheten] 1:113 uppförda byggnaden. Som framgår av det ovan anförda är denna fråga föremål för vederbörlig prövning enligt plan- och bygglagen.

Miljö- och byggnadsnämnden kan instämma i att den långa tidsutdräkten med ett slutligt avgörande av byggnadsärendet inte är tillfredsställande. Med hänsyn till den stora principiella och ekonomiska betydelse som utfallet av prövningen kommer att få är det dock angeläget att den sker med största noggrannhet. De enskilda intressen, som myndigheterna skall beakta, omfattar inte bara berörda grannars omsorg om sin närmiljö och havsutsikt, utan även byggherrarnas ekonomiska intressen.

På ett par punkter vill miljö- och byggnadsnämnden närmare kommentera uppgifter och frågor i AA:s skrivelse.

En geoteknisk undersökning har utförts, och redovisats i en utredning, daterad 1999-11-12. Utredningen inkom till miljö- och byggnadsnämnden 1999-11-22 och en kopia av utredningen har överlämnats till AA och hans hustru.

I detta sammanhang kan tilläggas att resultatet av undersökningen visar att de eventuella skador, som kan uppstå i grunden på endera huset är helt fristående och inte påverkar varandra, tack vare markens relativa fasthet och flacka lutning.

Som AA också anför i sin skrivelse hade han och hans hustru 1999-08-16 ett sammanträffande med representanter för kommunen, och överlämnade därvid en skrivelse, – – – Skrivelsen åtföljdes av en särskild P.M., rubricerad ”Bygg – Frågor”.

Vid sammanträffandet fick makarna AA svar på flera av sina frågor.

Stadsarkitekten har därefter i skrivelser 1999-09-30 och -10-01 utförligt besvarat övriga frågor, som framställdes. Därmed har AA fått upplysningar och svar på flertalet av de frågor, som han framställt till miljö- och byggnadsnämnden och i sin anmälan

AA har kommenterat remissvaret. Han har därvid uppgett bl.a. att kommunens berörda politiker och tjänstemän åsidosatt bestämmelserna i regeringsformen och att han därmed blivit offer för myndighetsmissbruk.

Jag har från Länsstyrelsen i Västra Götalands län låtit hämta in kopior av beslut rörande den aktuella fastigheten. Jag har vidare fått veta att Länsrätten i

Göteborg ännu inte slutligt prövat länsstyrelsens överklagade beslut om bygglov den 7 juli 1999.

Bedömning

I det tidigare ärendet uttalades att JO inte brukar pröva myndigheternas ställningstaganden i sak, om dessa bygger på lämplighetsöverväganden eller avser bedömningsfrågor, så länge ställningstagandet faller inom ramen för aktuella författningsbestämmelsers tillämpningsområde. Vidare anfördes att JO:s granskning inte är avsedd att ersätta en prövning som kan ske i ordinarie ordning. På grund av den redovisade inriktningen av JO:s granskningsverksamhet och då AA:s anmälan till övervägande delen rörde frågor som kunde prövas i ordinarie instans, fann JO inte skäl för några uttalanden.

AA:s nya anmälan rör till stor del sådana beslut av nämnden som, med ett undantag vilket jag återkommer till, numera har prövats i högre instanser. Såsom anmälan är att förstå begär AA emellertid inte att JO skall ta ställning till nämndens beslut i sak utan klagomålen avser det förhållandet att nämnden inte vidtagit åtgärder i enlighet med överinstansernas beslut. AA har hävdade att nämnden därmed handlat partiskt och i strid mot bestämmelserna i regeringsformen.

I ett ärende som detta, där det finns motstående parter, bör en byggnadsnämnd iakttä stor försiktighet för att inte dess saklighet och opartiskhet (jfr 1 kap. 9 § regeringsformen) skall kunna sättas i fråga. Detta behöver fördenskull inte innebära att nämnden avstår från att med den sakkunskap man besitter söka bidra till en ändamålsenlig lösning på uppkomna problem. Det är i och för sig lätt insett att en byggnadsnämnd, som beviljat ett sedermera upphävt bygglov, kan känna ett visst ansvar gentemot byggherren för sitt beslut och därför vill undersöka olika lösningar för att om möjligt undvika åtgärder för att åstadkomma rättelse. Det är också förvisso en kommunal angelägenhet att besluta om detaljplaneändringar och nämndens ståndpunkt finner även visst stöd i Regeringsrättens avgörande RÅ 1996 ref. 17. Byggnadsnämndens beslut den 15 augusti 1995 att anta en ändring av detaljplanen för [fastigheten] 1:113 hade som länsstyrelsen konstaterade i sitt beslut den 24 januari 1996 som enda syfte att i efterhand bevilja bygglov för ett i strid mot gällande detaljplan redan uppfört bostadshus på fastigheten. Beslutet meddelades sedan kammarrätten den 9 juni 1995 inte ändrat länsstyrelsens beslut att upphäva det av nämnden tidigare meddelade beslutet om bygglov. Det är enligt min mening förståeligt om nämndens beslut om detaljplaneändring, som sedermera upphävts, uppfattats som ett kringgående av vad överinstanserna beslutat i fråga om bygglov. Mot bakgrunden av vad som tidigare har nämnts om inriktningen av JO:s granskningsverksamhet uppehåller jag mig inte vidare i den delen.

Av de handlingar jag låtit hämta in framgår att Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län i sin egenskap av tillsynsmyndighet, på begäran av bl.a. AA, prövat frågan om ingripande enligt bestämmelserna i 10 kap. plan- och bygglagen mot

den uppförda byggnaden på [fastigheten] 1:113. Byggnadsnämnden uttalade i yttrande till länsstyrelsen att en ny ansökan om bygglov för den uppförda byggnaden kommit in i april 1997 och att nämnden inte bedömde det befogat att ingripa under den tid prövning av denna pågick. Länsstyrelsen godtog emellertid inte detta som skäl för nämndens underlåtenhet att pröva frågan om ingripande enligt 10 kap. plan- och bygglagen. I sitt beslut den 18 december 1997 uttalade länsstyrelsen sålunda följande.

Såväl bygglov som detaljplan för den uppförda byggnaden på [fastigheten] 1:113 har prövats och upphävts. Det saknas således anledning för Byggnadsnämnden att ytterligare anstå med ingripande.

Länsstyrelsen anmodar, i sin egenskap av tillsynsmyndighet, Byggnadsnämnden i Tanums kommun att ta upp frågan om ingripande enligt bestämmelserna i 10 kap plan- och bygglagen.

I sitt remissvar den 7 december 1999 har miljö- och byggnadsnämnden över huvud taget inte berört länsstyrelsens beslut om ingripande utan endast hänvisat till att frågan om bygglov är föremål för prövning i domstol. Enligt min mening har det inte varit godtagbart att nämnden på sätt som skett underlåtit att efterkomma länsstyrelsens anmodan. Om det, vilket framskyntar i utredningen, är nämndens uppfattning att det inte har skett några sådana överträdelser mot bestämmelserna i plan- och bygglagen som fordrar ett ingripande, borde nämnden ha meddelat ett beslut med det innehållet. Detta beslut hade sedan efter överklagande kunnat prövas i högre instans.

Miljö- och byggnadsnämnden har inte heller bemött vad AA anfört om betongmuren. Av de handlingar som varit tillgängliga vid min granskning framgår att Länsstyrelsen i Västra Götalands län i sitt beslut den 7 juli 1999 överlämnade till nämnden att pröva frågan om bygglov för muren enligt bestämmelserna i 10 kap. plan- och bygglagen. Jag förutsätter att sådan prövning numera skett.

Övriga av AA hos JO framförda anmärkningar och synpunkter föranleder inte något uttalande eller någon annan åtgärd från min sida.

Ärendet avslutas med den allvarliga kritik som uttalats.